

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 listopada 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił I. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na przepis art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat dla mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku ZUS przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 roku okresy: 25 lata, 9 miesięcy i 25 dni ogólnego stażu pracy. Zdaniem organu rentowego nie udokumentował natomiast I. K. żadnego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 22 grudnia 2016 roku wnioskodawca I. K. podnosząc, że w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 1 września 1976 roku był zatrudniony w K. Zakładach (...) w P. na stanowisku lakiernik, następnie od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 19 października 1988 roku był zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w P. na stanowisku kierowcy zaś od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony + przyczepa. Zdaniem wnioskodawcy ww.. zakładach wykonywał prace, które wykazane są jako prace wykonywane w szczególnych warunkach w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w pełnym wymiarze czasu pracy. Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury.

(odwołanie z dnia 22 grudnia 2016 roku k. 2 -3)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania od powyższej decyzji. W uzasadnieniu przywołał argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo Zakład wskazał, że z przedłożonych przez wnioskodawcę świadectw pracy z okresu zatrudnienia w kolejnych zakładach to jest w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K., w K. Zakładach (...) w P. oraz w Okręgowym Zakładzie (...) w P. brak jest informacji, że wykonywana praca była pracą w szczególnych warunkach.

(odpowiedź na odwołanie z dnia 12 stycznia 2017 roku k. 5-5 odwrót)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca I. K. urodził się dnia (...).

Wnioskodawca ma wykształcenie zasadnicze, ukończył (...) Szkołę Zawodową (...) w P. i uzyskał kwalifikacje - mechanik pojazdów samochodowych.

(świadectwo pracy z dnia 1 września 1976 roku, zaświadczenie z dnia 13 listopada 1974 roku, zaświadczenie z dnia 11 września 1973 roku - akta osobowe - k. 50)

I. K. posiada prawo jazdy kategorii: A, (...), C oraz (...) zaś od dnia 31 stycznia 1986 roku uzyskał kategorię (...).

(wyciąg z prawa jazdy z dnia 26 czerwca 1980 roku akta osobowe - k. 68)

Wnioskodawca w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 1 września 1976 roku był zatrudniony w **K. Zakładach (...)** - **Zakład (...)** w **P.** w pełnym wymiarze czasu pracy.

I. K. zajmował następujące stanowiska pracy to jest:

- od dnia 1 września 1972 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku - mechanik pojazdów samochodowych - uczeń,
- od dnia 1 lipca 1975 roku do dnia 31 sierpnia 1975 roku - mechanik naprawy pojazdów samochodowych,
- od dnia 1 września 1975 roku do dnia 1 września 1976 roku - lakiernik.

(świadczenie pracy z dnia 1 września 1976 roku, karta obiegowa zmiany, zaświadczenie z dnia 30 czerwca 1975 roku, angaż z dnia 9 września 1975 roku, zaświadczenie z dnia 13 listopada 1974 roku 1975 roku, umowa o nauce zawodu z dnia 1 września 1972 roku, akta osobowe k. 50)

Wnioskodawca będąc zatrudnionym ww. zakładzie początkowo przez trzy lata był uczniem i przyuczał się do zawodu mechanika pojazdów samochodowych. P. trzy dni uczestniczył w zajęciach szkolnych zaś przez pozostałe trzy dni pracował. Następnie gdy ukończył (...) Szkołę Zawodową podjął pracę początkowo jako mechanik a następnie jako lakiernik

(zaświadczenie z dnia 7 września 1972 roku, zaświadczenie z dnia 20 czerwca 1975 roku, zeznania świadka Z. P. e-protokół z dnia 18 września 2017 roku 00:16:27 - 00:21:53 płyta CD k. 55, zeznania świadka B. J. e-protokół z dnia 18 września 2017 roku 00:29:43 - 00:38:36 płyta CD k.55)

Wnioskodawca jako mechanik naprawiał skrzynie biegów, wykonywał prace blacharskie. Część zadań wykonywał w kanale remontowym, a część na zewnątrz kanału. Ponadto wykonywał czynności lakiernika.

(zeznania świadka Z. P. e-protokół z dnia 18 września 2017 roku 00:16:27 - 00:21:53 płyta CD k. 55)

I. K. na lakierni pracował 7 godzin dziennie.

(zeznania świadka B. J. e-protokół z dnia 18 września 2017 roku 00: (...) - 00:38:36 płyta CD k. 55)

(...) Zakłady (...) w P., nie wystawiły wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W wystawionym przez pracodawcę, w dniu 1 września 1976 roku zwykłym świadectwie pracy wskazano, że I. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia 1 września 1972 roku do dnia 1 września 1976 roku, zajmując ostatnio stanowisko lakiernika samochodowego.

(świadczenie pracy z dnia 1 września 1976 roku, akta osobowe - k. 50)

Następnie wnioskodawca od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 19 października 1988 roku był zatrudniony w **Okręgowym Zakładzie (...) w P.** w pełnym wymiarze czasu pracy kolejno na stanowisku:

- od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 30 kwietnia 1981 roku - mechanik pojazdów samochodowych (przy czym w okresie tym ww. zakłady nazywały się Spółdzielnia (...) w Ł. Oddział (...) Mleczarskiego w P.),
- od dnia 1 maja 1981 roku do dnia 14 maja 1981 roku - mechanik naprawy pojazdów samochodowych,
- od dnia 15 maja 1981 roku do dnia 18 sierpnia 1981 roku - inspektor techniczny,
- od dnia 19 sierpnia 1981 roku do dnia 8 czerwca 1988 roku - kierowca samochodowy,
- od dnia 9 czerwca 1988 roku do dnia 19 października 1988 roku - mechanik samochodowy.

(świadczenie pracy z dnia 30 kwietnia 1981 roku, angaż z dnia 20 stycznia 1981 roku, angaż z dnia 26 czerwca 1980 roku, angaż z dnia 20 czerwca 1978 roku, angaż z dnia 27 stycznia 1978 roku, angaż z dnia 21 lipca 1977 roku, umowa o pracę z dnia 21 stycznia 1977 roku, świadectwo pracy z dnia 19 października 1988 roku, umowa o pracę z dnia 1 maja 1981 roku, angaż z dnia 14 maja 1981 roku, angaż: z dnia 16 września 1981 roku, z dnia 17 marca 1982 roku, z dnia

1 kwietnia 1982 roku, z dnia 1 października 1982 roku, z dnia 14 września 1983 roku, z dnia 7 marca 1984 roku, z dnia 21 sierpnia 1985 roku, z dnia 17 lutego 1986 roku, z dnia 2 listopada 1985 roku, z dnia 25 sierpnia 1986 roku, 30 kwietnia 1987 roku, z dnia 7 października 1987 roku, z dnia 8 lutego 1988 roku, z dnia 9 sierpnia 1988 roku, pismo o oddelegowaniu pracownika z dnia 20 września 1988 roku akta osobowe, pismo o oddelegowaniu pracownika z dnia 7 lipca 1988 roku akta osobowe - k.68)

Wnioskodawca jako kierowca jeździł tylko samochodem ciężarowym typu S. 28 z przyczepą i rozwoził mleko.

Gdy wnioskodawca odbierał mleko ze zlewni to jeździł sam, a gdy rozwoził do sklepów to do pomocy miał konwojenta. Kierowca zajmował się dokumentami oraz wraz z konwojentem rozładowywał towar.

(zeznania świadków: K. K. min.00:21:53-00:29:43, B. J. min.00:29:43 - 00:38:36 e-protokół z dnia 18 września 2017 roku, płyta CD k. 55)

Okręgowy Zakład (...) w P., nie wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W wystawionym przez pracodawcę, w dniu 19 października 1988 roku zwykłym świadectwie pracy wskazano, że I. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 19 października 1988 roku, zajmując ostatnio stanowisko kierowcy.

(świadectwo pracy z dnia 19 października 1988 roku akta osobowe - k. 68)

W okresie od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku wnioskodawca był zatrudniony w **Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J.** w K. (pod nazwą wcześniejszą B. G. J.) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony S. (...) + przyczepa D 55.

(umowa o pracę z dnia 10 grudnia 1988 roku k. 14, świadectwo pracy z dnia 6 kwietnia 2005 roku k. 15, karta kontrolna badań okresowych k. 16, świadectwo pracy z dnia 29 listopada 2016 roku k. 17)

Wnioskodawca ww. zakładzie pracował jako kierowca samochodu ciężarowego ciężarze powyżej 3,5 tony typu Stara 200. Do obowiązków wnioskodawcy należał nadzór nad załadunkiem towaru, dostarczenie towaru do klienta oraz jego wydanie, a następnie powrót do zakładu.

(zeznania świadka G. J. e-protokół z dnia 29 listopada 2017 roku 00: (...) - 00:38:36 płyta CD k. 55)

Wnioskodawca nie wykonywał innych prac, poza pracą kierowcy.

(zeznania świadka G. J. e -protokół z dnia 29 listopada 2017 roku 00: (...) - 00:38:36 płyta CD k. 55)

Gdy nie było wyjazdu wnioskodawca albo pozostawał na terenie zakładu miał albo miał dzień wolny. Raz w tygodniu mogło się zdarzyć, że nie było wyjazdu. Nieraz gdy była krótka dostawa, wnioskodawca brał samochód i potem jechał do domu. Nieraz pracował krócej niż 8 godzin

(zeznania świadka G. J. e-protokół z dnia 29 listopada 2017 roku min.00: (...) - 00:38:36 płyta CD k. 55)

Zakład Produkcyjny (...) G. J. w K., nie wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W wystawionym przez pracodawcę, czy to z dnia 6 kwietnia 2005 roku, czy też z dnia 29 listopada 2016 roku zwykłym świadectwie pracy wskazano, że I. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, od dnia od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku, zajmując stanowisko kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony S. (...) + przyczepa D 55. Zdaniem pracodawcy wnioskodawca nie prawował w szczególnych warunkach.

(świadectwo pracy z dnia 6 kwietnia 2005 roku k. 15, świadectwo pracy z dnia 29 listopada 2016 roku k. 17, zeznania świadka G. J. e-protokół z dnia 29 listopada 2017 roku min.00: (...) - 00:38:36 płyta CD k. 55)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca ma 25 lat stażu ubezpieczeniowego.

(okolicość niesporna)

W dniu 3 października 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Wnioskodawca jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, ale wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, z pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(wniosek z dnia 3 października 2016 roku k. 1-4 plik II akt ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie ww. dowodów zarówno w postaci dokumentacji osobowej ze spornego okresu pracy wnioskodawcy, jak

i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań świadków Z. P., B. J. i K. K. pracujących z wnioskodawcą w spornym okresie w K. Zakładach (...) - Zakład (...) w P. oraz w Okręgowym Zakładzie (...) w P. a także świadka G. J. będącego jego pracodawcą w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K., a zatem posiadających wiedzę odnośnie charakteru zatrudnienia wnioskodawcy i rodzaju wykonywanych przez niego czynności.

Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom świadka B. J., że wnioskodawca w całym okresie zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...) w P. pracował jako kierowca samochodu ciężarowego. Zeznania te pozostają w sprzeczności z dokumentacją osobową wnioskodawcy, z której wynika, iż w okresie od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 30 kwietnia 1981 roku pracował jako mechanik pojazdów samochodowych, od dnia 1 maja 1981 roku do dnia 14 maja 1981 roku wnioskodawca był zatrudniony jako mechanik naprawy pojazdów samochodowych, od dnia 15 maja 1981 roku do dnia 18 sierpnia 1981 roku jako inspektor techniczny. Pracę kierowcy samochodowego wykonywał w okresie od dnia 19 sierpnia 1981 roku do dnia 8 czerwca 1988 roku.

Sąd odmówił wiary zeznaniom wnioskodawcy, iż jako mechanik samochodowy pracował przez pierwsze trzy miesiące. Zeznania te nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji osobowej wnioskodawcy, z której wynika iż prace na stanowisku mechanika samochodowego wykonywał do 18 sierpnia 1981 roku. Wnioskodawca nie wykazał również aby prace mechanika samochodowego wykonywał wyłącznie w kałach remontowych.

Od dnia 9 czerwca 1988 roku do dnia 19 października 1988 roku jako mechanik samochodowy.

Zeznania świadka K. K. nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności. Zeznania te są spójne, logiczne, wiarygodne i znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, stanowiąc tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Żadna ze stron nie kwestionowała wiarygodności zebranej w toku postępowania dowodowego dokumentacji osobowej dotyczącej wnioskodawcy

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, odwołanie I. K. nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.1383) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art.184 ust.2 ww. ustawy, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 roku, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia

wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Z treści przepisu art. 32 ww. ustawy wynika, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie art. 32 ust.4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1 rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art. 32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09).

Zgodnie z treścią §3 i 4 ww. rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Należy także wskazać, iż prawo do emerytury przewidziane w art.184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej ma charakter wyjątkowy, jest odstępstwem od ogólnej reguły dotyczącej warunków przechodzenia na emeryturę, a zatem właściwe przepisy muszą być wykładane w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca, prowadząca w konsekwencji do wypaczenia idei, że emerytura w wieku wcześniejszym jest wynikiem pracy w obciążających dla zdrowia warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Istotnym warunkiem przyznania świadczenia z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jest stwierdzenie w ramach pełnego wymiaru czasu pracy oddziaływania szkodliwych warunków na organizm pracownika. R. legis instytucji przewidzianej w art.32 ww. ustawy o emeryturach i rentach opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Stosownie zaś do treści §2 ust.1 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl §2 ust.2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych

warunkach. Regulacja §2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 roku III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 roku, II UKN 446/99.). Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97).

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. II UKN 598/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku sygn. I PK 194/08). Nie jest natomiast dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stałe wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. sygn. II UK 306/07).

Postępowanie w niniejszej sprawie sprowadziło się do rozstrzygnięcia czy okresy pracy ubezpieczonego w K. Zakładach (...) w P. od dnia 1 września 1972 roku do dnia 1 września 1976 roku, w Okręgowym Zakładzie (...) w P. od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 19 października 1988 roku oraz w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K. od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku były okresami pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na zaliczenie pracy ubezpieczonego w K. Zakładach (...) w P. do pracy w szczególnych warunkach.

Przed wszystkim Sądu Okręgowego zważył, że okres nauki w szkole przyzakładowej w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku podczas zatrudnienia w ww. zakładzie pracy nie jest okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu art.32 w związku z art.184 ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem ww. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż praca ucznia nie była wykonywana w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustanowionym dla danego stanowiska pracy (§ 2 rozporządzenia).

Na podstawie zachowanej dokumentacji osobowej Sąd ustalił, że wnioskodawca pobierał naukę zawodu w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku w przyzakładowej szkole zawodowej, przy czym podjął pracę ww. zakładzie jako uczeń.

Nie budzi wątpliwości, że okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku uważa się za okresy składkowe (art.6 ust.2 punkt 3 ww. ustawy o emeryturach i rentach). Stałe wykonywanie pracy w warunkach szczególnych jest rozumiane jako wypełnianie pełnego wymiaru czasu pracy na zajmowanym stanowisku pracy, gdyż nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 roku, II UK 306/07). Wyjątek mogą tu stanowić krótkotrwałe, konieczne szkolenia pracownika, zwłaszcza wstępne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07).

Dla młodocianego ucznia w wieku od 15 do 16 roku życia pobierającego naukę zawodu przewidziana była norma czasu pracy w liczbie 6 godzin dziennie i 36 godzin tygodniowo, a praca wykonywana w takim rozmiarze wykonywana była w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na powierzonym stanowisku, tylko ze względu na postanowienia art.13 ust.3 ustawy z dnia 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, obowiązującego do czasu wejścia w życie Kodeksu pracy. Przepis ten - odnoszący się do sytuacji określonych w art.12 tej ustawy, zgodnie z którym młodociani przyjęci do pracy byli obowiązani do doksztalcania się w celu ukończenia pełnej szkoły podstawowej lub do doksztalcania się zawodowego lub ogólnokształcącego (ust. 2), natomiast młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani byli do doksztalcania się w zakresie obranego zawodu (ust. 3) - stanowił, że do czasu pracy młodocianych wlicza się czas doksztalcania bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy, czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Doksztalcanie w rozumieniu art.12 ustawy o nauce zawodu oznaczało zajęcia teoretyczne w warunkach szkolnych. Zgodnie zaś z treścią ust.2 art.13 cyt. ustawy młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy.

Z dokonanych w sprawie i niekwestionowanych ustaleń wynika, że przez okres zatrudnienia na podstawie umowy o naukę zawodu zawartej przez odwołującego (pod rządami ustawy o nauce zawodu, jak i uchylającej ją Kodeksu pracy), wnioskodawca pracował jako uczeń przez 3 dni w tygodniu. A zatem mając na względzie powyższe wskazać należy, że wnioskodawca nie wykazał w niniejszym postępowaniu, że faktycznie pracę w tym wymiarze świadczył.

A zatem Sąd Okręgowy przy analizie zatrudnienia wnioskodawcy w ww. zakładzie pracy do okresu pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu nauki w szkole od dnia 1 września 1972 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku albowiem wnioskodawca w tym okresie nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy.

Również pozostały okres pracy w K. Zakładach (...) w P. na stanowisku mechanik naprawy pojazdów samochodowych oraz lakiernik nie można było potraktować jako pracy w szczególnych warunkach.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do uwzględnienia powyższego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych wnioskodawcy nie wynika, aby wykonywał on pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyższego wnioskodawca nie wykazał także za pomocą zeznań przesłuchanych w sprawie świadka.

Podkreślić należy, że w kontekście nabycia uprawnień emerytalnych pojęcie „praca w warunkach szczególnych” ma znaczenie normatywne (oznacza pracę wymienioną w rozporządzeniu i w ww. wykazach), a nie znaczenie potoczne. Wykonywanie pracy, która potencjalnie mogłaby wyrzucić negatywne skutki dla organizmu zatrudnionego, nie jest więc okolicznością wystarczającą dla zakwalifikowania okresu takiego zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Jak wskazał zaś Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lutego 2007 roku (UK 258/06) - wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych „instytucją” wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej. Tym samym o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne ścisłe spełnienie wszystkich warunków określonych w art.184 ww. ustawy o emeryturach i rentach, a nie przekonanie pracownika, że praca była wykonywana w szczególnym charakterze lub warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2010 roku, II UK 140/10; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2009 roku, I UK 218/09).

W określeniu rodzaju pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach ww. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze chodzi wyłącznie o rodzaj pracy określony w § 4-15 rozporządzenia oraz wykonywanie jej na stanowisku przypisanym do działu przemysłu umieszczonego w wykazie stanowiącym załącznik do cytowanego rozporządzenia.

Wyodrębnienie poszczególnych prac wykonywanych w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A, ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Kwestia przyporządkowania określonej pracy, a co za tym idzie pracodawcy, do określonej w wykazach branży – jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy – nie jest dziełem przypadku, lecz ma istotne znaczenie dla kwalifikacji, jako pracy w warunkach szczególnych. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 roku, I UK 381/07, z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10, z 19 maja 2011 roku, III UK 174/10, z dnia 19 listopada 2012 roku, I UK 239/12).

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że wnioskodawca w spornym okresie nie zajmował żadnego ze stanowisk wyszczególnionych w wykazie A Dział XIV (zatytułowanym „Prace różne”) pod poz. 16 „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych” czy też pod poz. 17 „lakierowanie ręczne lub natryskowe - niezhermetyzowane”.

Wnioskodawca nie wykonywał bowiem napraw w kanele remontowym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika również aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na lakierowaniu ręcznym lub natryskowym niezhermetyzowanym.

Pomocnicze znaczenie w tym zakresie stanowi także wykaz zawarty w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 roku w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz.Urz. Ministra Budownictwa nr 10, poz. 77), z którego to wynika, że do prac w takim charakterze m.in. zalicza się: „mechanik napraw pojazdów samochodowych zatrudniony wyłącznie w kanałach remontowych wymienionego w dziale XIV pod poz. 16 pkt. 2.

Niezależnie od powyższego zauważyć należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Jednak gdyby nawet przyjąć, że stanowisko zostało błędnie lub w sposób niepełny określone to zakres obowiązków faktycznie wykonywanych przez pracownika również nie uprawnia do zaliczenia spornego okresu jako pracy w szczególnych warunkach. Z zeznań świadków Z. P. oraz B. J. wynika, że I. K. część prac jako mechanik pojazdów samochodowych wykonywał w kanale remontowym zaś część poza kanałem. Wnioskodawca naprawiał skrzynie biegów, wykonywał prace blacharskie. Dodatkowo pracował również na lakierni. Wtedy jednak było to 7 godzin dziennie. Powyższe wyklucza zatem, by wnioskodawca w sposób ciągły i stały wykonywał prace w kanale remontowym, skoro pewne zadania wykonywał poza kanałem. Podobnie obowiązki lakiernika, skoro - jak wynika z zeznań świadka - czynności te były wykonywane przez 7 godzin dziennie. Dodatkowo świadkowie nie byli w stanie wskazać jakie prace i kiedy jako lakiernik wnioskodawca wykonywał. Dlatego też nie było możliwe uwzględnienie tego okresu jako pracy w szczególnych, ponieważ wskazanych obowiązków czy to mechanika czy też lakiernik nie wykonywał w sposób stały w pełnym wymiarze czasu pracy.

W tej sytuacji nie było możliwe uznanie - nawet przy pominięciu nazwy stanowisko - że świadczona we wskazanym okresie praca była pracą w szczególnych warunkach.

Sąd podziela pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 roku (II UK 133/08) zgodnie, z którym „tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2010 roku, III UK 174/10).

W odniesieniu zaś do pozostałego spornego okresu zatrudnienia to jest: w Okręgowym Zakładzie (...) w P. od dnia 21 stycznia 1977 roku do dnia 19 października 1988 roku oraz w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K. od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku - jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony - brak było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

W wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia w Dziale VIII pod pozycją 2 do prac w szczególnych warunkach zostały zaliczone prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Z zeznań świadków K. K. i B. J., którzy byli zatrudnieni w spornym okresie w Okręgowym Zakładzie (...) w P., na tożsamyh stanowiskach pracy, wynika iż I. K. przez cały sporny okres pracował jako kierowca samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Świadkowie wyjaśnili na czym polegała praca wykonywana przez odwołującego. Z przeprowadzonych dowodów wynika, że wnioskodawca w pierwszej kolejności odbierał mleko ze zlewni i jeździł wtedy sam, natomiast gdy rozwoził towar do sklepów, to do pomocy miał konwojenta. Jednak pomimo zapewnionej przez pracodawcę pomocy wnioskodawca wraz z konwojentem dokonywał rozładunku towaru. Rozładunek trwał około 1,5 godziny nie raz wnioskodawca był zobowiązany również załadować towar co trwało jakiś czas. Dodatkowo wnioskodawca był zobligowany do prowadzenia wszelkiej dokumentacji związanej z odbiorem i dostarczeniem towaru.

Oznacza to, że I. K. nie wykonywał w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, ponieważ do jego obowiązków należało także załadowanie i rozładowanie towaru, które to czynności zajmowały co najmniej 1,5 godzinny.

Z takich samych powodów nie było możliwe uznanie jako pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 10 grudnia 1988 roku do dnia 31 maja 1990 roku w czasie zatrudnienia w Zakładzie Produkcyjnym (...) G. J. w K.. Jak wynika z zeznań świadka G. J. byłego pracodawcy wnioskodawcy I. K. pracował jako kierowca samochodu ciężarowego ciężarze powyżej 3,5 tony typu Stara 200. Do obowiązków wnioskodawcy należał nadzór nad załadunkiem towaru, dostarczenie towaru do klienta oraz jego wydanie, a następnie powrót do zakładu. Wnioskodawca nie wykonywał innych prac. Gdy nie było wyjazdu wnioskodawca albo pozostawał na terenie zakładu miał albo miał dzień wolny. Raz w tygodniu mogło się zdarzyć, że nie było wyjazdu. Choć było i tak, że I. K. pracował dłużej. Nieraz gdy była krótka dostawa, wnioskodawca brał samochód i potem jechał do domu. Nieraz pracował krócej niż 8 godzin.

Oznacza to, że wnioskodawca wprawdzie pracował jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony i nie wykonywał innych zadań, ale nie wykonywał tych czynności w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy, ponieważ zdarzało się, że nie wyjeżdżał w trasę gdy nie było kursu, pracował krócej lub miał dzień wolny.

Dodatkowo nie można pominąć okoliczności, że również były pracodawca wnioskodawcy nie wystawił mu świadectwa pracy w szczególnych warunkach argumentując, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie nie miała takiego właśnie charakteru.

Dlatego też nie było możliwe uznanie, że świadczona we wskazanym okresie praca była pracą w szczególnych warunkach.

Należy także wskazać, iż ustalenie prawa do świadczenia z ubezpieczenia wymaga przedstawienia dowodów precyzyjnych, jednoznacznych i pewnych. Obowiązek przedstawienia takich dowodów ciąży na wnioskodawcy, stosownie do treści art.232 k.p.c. Wnioskodawca celem wykazania, że pracował w warunkach szczególnych w Okręgowym Zakładzie (...) w P. przedstawił dowody z zeznań świadków K. K., B. J.. Zeznania świadków, pozostają w sprzeczności z dokumentacją osobową wnioskodawcy, z której wynika, iż jako kierowca wnioskodawca pracował od 19 sierpnia 1981 roku do 8 czerwca 1988 roku. W tej sytuacji dowód z zeznań świadków, jako sprzeczny z dowodami z dokumentów nie mógł przesądzać o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w całym okresie zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...) w P.. W przeciwnym wypadku należałoby przyjąć, że pracodawca prowadził błędnie dokumentację pracowniczą, czego wnioskodawca w niniejszym posterowaniu nie wykazał. W okresie zatrudnienia wnioskodawca nie zwracał się do pracodawcy o sprostowanie zapisów w dokumentacji pracowniczej, nie ma zatem podstaw do zakwestionowania tej dokumentacji.

Na marginesie można wskazać, iż nawet gdyby przyjąć, że w okresie od 19 sierpnia 1981 roku do 8 czerwca 1988 roku wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace kierowcy samochodu o dopuszczalnym ciężarze powyżej 3,5 tony, to i tak okres ten jest niewystarczający do przyznania prawa do emerytury.

Biorąc pod uwagę przywołane przepisy stwierdzić należy, że pomimo iż wnioskodawca spełnił pozostałe przesłanki do przyznania emerytury, a mianowicie: wieku, posiadania co najmniej 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, z pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa, ze względu na nieprzepracowanie wymaganego ustawowo okresu 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze emerytura wnioskodawcy nie przysługuje.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie I. K., jako niezasadne, uznając tym samym prawidłowość wydanej w dniu 9 listopada 2016 roku decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł..

(E.W.)

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy, pouczając go o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

26 lutego 2018 roku